

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 vtrum aliquid possit haberi odio in vniuersali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

est enim quod quanto aliqua uirtus intensius tendit in aliquid, fortius repellit omne contrarium, uel repugnans. Cum igitur amor sit quidam motus in amatum, ut * Aug. dicit in li. 83. q. Intensus amor quærit excludere omne id, quod sibi repugnat: aliter tñ hoc contingit in amore concupiscentiæ, & aliter in amore amicitiae. Nam in amore concupiscentiæ, q intensè aliquid concupiscit, mouetur contra omne illud, quod repugnat consecutioni, uel fruitioni quietæ eius quod amatur: & hoc modo uiri dicunt zelare uxores, ne per consortium aliorum impediatur singularitas, quam in uxore quærunt. Similiter etiam qui quærunt excellentiam, mouentur contra eos, qui excellere uidentur, quasi impediens excellentiam eorum, & iste est zelus inuidiæ, de quo dñ in Psal. 36. Noli æmulari in malignantibus: neque zelaueris facientes iniquitatem. Amor aut amicitiae quærunt bonum amici: unde quando est intensus, facit hominem moueri contra omne illud, quod repugnat bono amici: & secundum hoc aliquis dicit zelare pro amico, quando si qua dicuntur, uel fiunt contra bonum amici, homo repellere studet. Et per hunc etiam modum aliquis dñ zelare pro Deo, qñ ea, quæ sunt contra honorem, uel uoluntatem Dei, repellere s'm posse conatur, s'm illud. 3. Reg. 19. Zelatus sum pro Domino exercituum. Et Io. 2. super illud, Zelus domus tuæ comedit me, dicit * gl. Quod bono zelo comeditur, qui qualibet praua, quæ uiderit, corrigere satagit: si nequit, tolerat & gemit.

¶ 83. & 36. tom. 4.

¶ gl. Aug. in eu. Ioh. tract. 10. inter medium & si. tom. 9.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd Apostolus sibi loquitur de zelo inuidiæ, qui quidem est causa contentionis, non contra rem amatam, sed pro rem amata contra impedimenta ipsius.

AD SECUNDVM dicendum, qd bonum amatur, in quantum est communicabile amanti: unde omne illud quod perfectionem huius communicationis impedit, efficitur odiosum: & sic ex amore boni zelus catur: ex defectu autem bonitatis contingit, qd quædam partia bona nō possunt integre simul possideri a multis, & ex amore talium catur zelus inuidiæ, non aut proprie ex his quæ integre possunt a multis possideri. Nullus. n. inuidet alteri de cognitione ueritatis, quæ a multis integre cognosci potest, sed forte de excellentia circa cognitionem huius.

AD III. dicendum, qd hoc ipsum, qd aliquis odio hēt ea quæ repugnant amato, ex amore procedit: uñ zelus proprie ponitur effectus amoris magis, qd odii.

¶ Super quæst. uiginti octaua articulum 5. & 6.

ARTICVLVS V.

Utrum amor sit passio læsua amantis.

IN quinto autem & sexto articulo nihil scribendum occurrit, nisi quod notetur ea, quæ author dicit conuenire huiusmodi passionibus referendo appetitū appetibili, seu forma liter. Quoniam hæc communia uidentur huiusmodi passionibus, & actibus uoluntatis similibus, his passionibus Notetur quoque responsio ad primum in sexto articulo: quoniam in fine totius tractatus de actibus humanis seruetur proposito.

AD QUINTVM sic procedit. Videt, quod amor sit passio læsua. Languor. n. significat læsionem quædam languentis: sed amor catur languorem, dicitur. n. Cant. 2. Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo. ergo amor est passio læsua. ¶ 2 Præ. Liquefactio, est quædam resolutio, sed amor est liquefactio. dicitur. n. Can. 5. Anima mea liquefacta est, ut dilectus meus locutus est. ergo amor est resoluti uis: est ergo corruptiuus, & læsuius. ¶ 3 Præ. Feruor designat quædam excessum in caliditate, qui quidem excessus corruptiuus est, sed fer-

Uor catur ex amore. Dion. n. 7. ca. * Cal. hier. inter ceteras proprietates ad amore Seraphin pertinentes, ponit calidū & acutū, & superferuēs. Et Can. 8. dicit de amore, quod lapades eius sūt lapades ignis atq. flamarū; ergo amor est passio læsua, & corruptiua.

SED CONTRA est, quod dicit Dion. 4. c. de * diuino. quod singula seipsa amant contentiuē, id est conseruatiuē. ergo amor non est passio læsua, sed magis conseruatiua, & perfectiua.

RESPON. Dicendum, quod sicut * supra dictū est, Amor significat coaptationem quædam appetitiuæ uirtutis ad aliquid bonum. Nihil autem, quod coaptatur ad aliquid, quod est sibi conueniens, ex hoc ipso læditur, sed magis si sit possibile, proficit & melioratur: quod uerō coaptatur ad aliquid, quod non est sibi conueniens, ex hoc læditur & deterioratur. Amor ergo boni conueniens est perfectiua & melioratiua amanti: amor autem boni, quod non est conueniens amanti, est læsuius & deterioratiua amanti. Vñ maximè hō perfectitur & melioratur per amorem Dei: læditur autē & deterioratur per amorem peccati, s'm illud Ofæ. 9. Facti sunt abominabiles, sicut ea quæ dilexerunt. Et hoc quidem sicut dicitur est de amore, quantum ad id quod est forma le in ipso, quod est scilicet ex parte appetitus: q̄tum uerō ad id quod est materiale in passione amoris, qd est immutatio aliqua corporalis, accidit qd amor sit læsuius propter excessum immutationis, sicut accidit in sensu, & in omni actu uirtutis aīe, qui exerceat per aliquam immutationem organi corporalis.

Ad ea uerō quæ in contrariū obiciuntur, ē dicendum, qd amori attribui possunt quatuor effectus proximi, s. liquefactio, fructio, languor, & feruor, inter quæ primum est liquefactio, quæ opponitur congelationi. Ea. n. quæ sunt congelata, in seipsis contracta sunt, ut non possint de facili subintrationem alterius pati: ad amorem autem pertinet, quod appetitus coaptetur ad receptionē boni amati, prout amatum est in amante, sicut iam * supra dictum est. Vñ cordis cōgelatio uel duritia est dispositio repugnans amori, sed liquefactio importat quandam mollificationem cordis, quæ exhibet se cor habile, ut amatum in ipsū subintret. Si ergo amatum fuerit præsens & habitū, catur delectatio, siue fructio: si aut fuerit absens, consequuntur duæ passionēs, s. tristitia de absentia, q̄ significatur per languorē. Vñ & Tullius in 3. de * Tusculanis q. maxime tristitiam egritudinē nominat, & intēsum desiderii de consecutione amati, qd significatur per feruorē. Et isti quidē sunt effectus amoris formaliter accepti s'm habitudinē appetitiuæ uirtutis ad obiectū, sed in passione amoris cōsequuntur alig effectus his pportionati s'm immutationē.

ARTICVLVS VI.

Utrum amor sit causa omnium, quæ amans agit.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur quod amans non agat oīa ex amore. Amor. n. quædam passio est, ut * supra dictum est, sed non oīa, q̄ agit hō, agit ex passione, sed quædam agit ex electione, & quædam ex ignorantia, ut dicitur in 5. * Eth. ergo non omnia, quæ homo agit, agit ex amore. ¶ 2 Præ. Appetitus est principium motus & actionis in omnibus animalibus, ut patet in 3. * De anima. si igitur omnia quæ quis agit, agit ex amore, aliæ passionēs appetitiuæ partis erunt superflue. ¶ 3 Præ. Nihil catur simul a contrariis causis: sed quædam fiunt ex odio. non ergo omnia fiunt ex amore.

SED

Super questionis vigesima nona articulum primum.

In art. 1. q. 2. nota tria Nouit, primo in titulo, q. bis dicitur obiectum & causa odii, scilicet cum enumerantur articuli, & cum proceditur ad primum. Ex hoc enim, & primo argu. ma

nifeste habes malum non solum obiectum sed causam esse odii. Secundo, in corpore, quod similitudo inter appetitum naturalem, & animalem sobrie intelligitur, scilicet proportionaliter secundum naturas inanimatorum & animatorum. In illis. n. ut in q. 23. dictum est, id est consonantia, & dissonantia, in istis aliud: sicut in illis consonantia est proprietates, in istis est actus appetitiuus. Tertio, in responsione ad primum, quod consistit in hoc, quod obiectum, & causa odii non est malum simpliciter, sed malum huic, quod est quod dicitur ens, quod non est malum huic in quantum ens, quia sic conuenit, sed in quantum tale ens, quia sic repugnat. Percutiens enim me quoddam ens est repugnans mihi, non in quantum ens, sed solum in quantum tale, scilicet offendens me sicut aqua est mala igni, in quantum talis, non in quantum ens.

SED CONTRA est, quod Dion. dicit 4. c. * de diuin. no. quod propter amorem boni omnia agunt quaecunque agunt.

RESPON. Dicendum, q. omne agens agit propter finem aliquem, ut supra dictum est: finis autem est bonum desideratum, & amatum unicuique. Unde manifestum est, quod omne agens, quodcunque sit, agit quancunque actionem ex aliquo amore.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. obiectio illa procedit de amore, q. est passio in appetitu sensitiuo existens: nos aut loquimur nunc de amore cõiter accepto, prout comprehendit sub se amorẽ intellectualem, rationalem, & animalem, naturalem: sic. n. Dion. loquitur de amore in 4. c. * de diu. no.

AD SECUNDVM dicendum, q. ex amore, sicut iam dictum est, catur & desiderium, & tristitia, & delectatio, & per consequens omnes alia passiones. vñ ois actio, q. procedit ex quacunque passione, procedit et ex amore sicut ex prima causa: unde nõ supersunt alia passiones, quae sunt causae proximae.

AD III. dicendum, q. odium est ex amore catur, sicut infra dicitur.

QVAESTIO XXIX.

De odio, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de odio.

ET CIRCA hoc quaeruntur sex.

¶ Primo, Vtrum causa, & obiectum odii sit malum.

¶ Secundo, Vtrum odium causeatur ex amore.

¶ Tertio, Vtrum odium sit fortius, quam amor.

¶ Quarto, Vtrum aliquis possit habere odio seipsum.

¶ Quinto, Vtrum aliquis possit habere odio ueritatem.

¶ Sexto, Vtrum aliquid possit haberi odio in uniuersali.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum causa, & obiectum odii sit malum.

AD PRIMVM sic proceditur. Vñ, quod obiectum, & causa

nam per modum negationis & dissonantiae, ad malum uero per modum affirmationis & consonantiae: odium autem abominatiois e conuerso, ad personam se habet per modum affirmationis & consonantiae, ad malum autem per modum negationis & dissonantiae. Cum. n. aliquis odit flagellam, & familia, illis quidẽ dissonat, & ea ab affectu suo abnegat: seipsum autem, uel alteri, cui illa nollet, affirmat in affectu, eique consonat. Ecõtra uero, cũ odit quis hominem, ipsi quidẽ a suo affectu abnegat illiq; dissonat: sed malis illis consonat, affirmatque illa i suo affectu. uult. n. illi malum. Et si diligenter persecutus fueris, uidebis q. dissimilitudo ista non uariat dissonantiam odii a malo obiecto & causa: quoniã utrobique id quod hẽt rõnem mali obiecti & cause odii, abnegatur ab affectu & dissonat: nam in odio inimicitiae persona habet rationem mali obiecti & cause. Et in odio abominatiois non persona, sed res mala habet rationem mali obiecti & cause: sicut in amore amicitiae, obiectum amatum est amicus: & in amore concupiscentiae est res concupita. Vniuersaliter igitur odium est dissonantia a malo obiecto, quia oportet malum obiectum esse odium habitum: sed quia diuersum in utroque odio constituitur obiectum, quia unius persona, alterius res, uarietas apparet, sed non est. unõ inimicitia non testatur, quod odium consonat malo obiecto, sed quod tantum dissonat ab inimico, ut consonet malis illius, unde testatur magnam dissonantiam obiecti. Neq. fallaris, audiens odium abominatiois habere pro obiecto rem, non personam: & putes propterea matrem non tali odio habere filias, quibus optat mortem, uel quia non potest dare eas nuptui, uel quia despicitur a uiro suo propterea. in similibus enim non habentur odio personae ut personae, sed ut res: unde non est ad tales odium inimicitiae, sed abominatiois solius uitae earum, quia repugnat dispositioni earum uel secundum paupertatem, uel gratiam cum uiro, uel aliquid huiusmodi, in cuius signum nihil mali illis uellent, cuius oppositum de odio inimicitiae scribitur in secundo Rhero. sed uitam tantum earum, ut rẽ eis contrariam nolunt. Et quod in exẽplo m̃tis

odii non sit malum. Oẽ. n. quod est, in quantum huiusmodi, bonum est: si igitur obiectum odii sit malum, sequitur quod nulla res odio habeatur: sed solum defectus alicuius rei, quod patet esse falsum.

¶ 2. Præ. Odire malum, est laudabile: unde in laudem quorũdam dicitur 2. Machab. 3. quod leges optimẽ custodiebantur propter Onia pontificis pietatem, & animos odio habentes mala. si igitur nihil oditur nisi malum, sequitur q. omne odium sit laudabile: quod patet esse falsum.

¶ 3. Præ. Idẽ non est simul bonum & malum: sed idem diuersis est odibile & amabile. ergo odium non solum est mali, sed et boni.

SED CONTRA. Odium contrariatur amoris: sed obiectum amoris est bonum, ut supra dictum est. ergo obiectum odii est malum.

RESPON. Dicendum, q. cum appetitus naturalis deriuetur ab aliqua apprehensione, licet non coniuncta, eadem ratio uidetur esse de inclinatione appetitus naturalis, & appetitus animalis, qui sequitur apprehensionem coniectam, sicut supra dictum est. In appetitu autem naturali hoc manifeste apparet, q. sicut unumquodque hẽt naturalem consonantiam uel aptitudinem ad id, quod sibi conuenit, quae est amor naturalis: ita ad id, quod est repugnans & corruptiuum, habet dissonantiam naturalem, quae est odium naturale. Sic igitur & in appetitu animali, seu in intellectiuo amor est consonantia, quaedã appetitus in id, quod apprehenditur ut conueniens. Odium uero est dissonantia quaedam appetitui ad id, quod apprehenditur ut repugnans & nociuum. Sicut autẽ oẽ conueniens in quantum hmoĩ, hẽt rõnem boni, ita oẽ repugnans in quantum hmoĩ, hẽt rationem mali, & ideo sicut bonum est obiectum amoris, ita malum est obiectum odii.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. ens in quantum ens, non hẽt rõnem repugnantis, sed magis conuenientis: quia oĩa conueniunt in ente. sed ens in quantum est hoc ens determinatum, hẽt rõnem repugnantis ad aliq. ens determinatum: &

sonat, & ea ab affectu suo abnegat: seipsum autem, uel alteri, cui illa nollet, affirmat in affectu, eique consonat. Ecõtra uero, cũ odit quis hominem, ipsi quidẽ a suo affectu abnegat illiq; dissonat: sed malis illis consonat, affirmatque illa i suo affectu. uult. n. illi malum. Et si diligenter persecutus fueris, uidebis q. dissimilitudo ista non uariat dissonantiam odii a malo obiecto & causa: quoniã utrobique id quod hẽt rõnem mali obiecti & cause odii, abnegatur ab affectu & dissonat: nam in odio inimicitiae persona habet rationem mali obiecti & cause. Et in odio abominatiois non persona, sed res mala habet rationem mali obiecti & cause: sicut in amore amicitiae, obiectum amatum est amicus: & in amore concupiscentiae est res concupita. Vniuersaliter igitur odium est dissonantia a malo obiecto, quia oportet malum obiectum esse odium habitum: sed quia diuersum in utroque odio constituitur obiectum, quia unius persona, alterius res, uarietas apparet, sed non est. unõ inimicitia non testatur, quod odium consonat malo obiecto, sed quod tantum dissonat ab inimico, ut consonet malis illius, unde testatur magnam dissonantiam obiecti. Neq. fallaris, audiens odium abominatiois habere pro obiecto rem, non personam: & putes propterea matrem non tali odio habere filias, quibus optat mortem, uel quia non potest dare eas nuptui, uel quia despicitur a uiro suo propterea. in similibus enim non habentur odio personae ut personae, sed ut res: unde non est ad tales odium inimicitiae, sed abominatiois solius uitae earum, quia repugnat dispositioni earum uel secundum paupertatem, uel gratiam cum uiro, uel aliquid huiusmodi, in cuius signum nihil mali illis uellent, cuius oppositum de odio inimicitiae scribitur in secundo Rhero. sed uitam tantum earum, ut rẽ eis contrariam nolunt. Et quod in exẽplo m̃tis

Prima Secundę S. Thomę. I &

part. 4. non multo procul a prin.

In parte.

q. 29. ar. 3.

q. 26. ar. i.

q. 26. ar. 1.